

Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme par UNESCO globālā izglītības monitoringa ziņojumu “Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem”

Sanāksmes laiks: 2016. gada 14. oktobris

Sanāksme notiek: Latvijas Pašvaldību savienība, Mazā Pils iela 1

Sanāksme sākas: 12:00

PROTOKOLS Nr.16

Sanāksmi vada:

Guntars Catlaks Valsts izglītības satura centra direktors

Baiba Moļņika UNESCO LNK ģenerālsēkretāre

Sanāksmē piedalās:

Konsultatīvās padomes dalībnieki vai deleģētie pārstāvji	
Vārds, Uzvārds	Institūcija
Elita Barisa	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
Maira Belova	Latvijas Studentu apvienības prezidente
Agnese Berga	Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes informācijas centra vadītāja
Evita Brice	Valsts prezidenta kanceleja
Jānis Daugavietis	Latgales plānošanas reģiona Rīgas birojs
Ināra Dundure	Latvijas Pašvaldību savienības padomniece izglītības, bērnu, jaunatnes un ģimenes jautājumos
Līga Griķe	Valsts administrācijas skola
Dace Grīnberga	Rīgas plānošanas reģiona Eiropas Savienības struktūrfondu informācijas centra vadītāja
Veronika Jurča	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Silvija Kārklīņa	Latvijas Darba devēju konfederācija
Valdis Kudiņš	Biedrība „Latvijas lauku forums”
Ludis Neiders	Ekonomikas ministrijas Tautsaimniecības struktūrpolitikas departamenta Ekonomiskās politikas koordinācijas nodaļas vadītājs
Aija Neilande	Latvijas izglītības vadītāju asociācijas valdes locekle

Georgs Turlajs	Latvijas Izglītības tehnoloģiju asociācijas valdes priekšsēdētājs
Ilze Vinķele	Latvijas Republikas Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja
Iveta Vērse	Biedrības „Izglītības attīstības centrs” direktore
Gundega Zemture	Biedrības „Vecāki par izglītību” pārstāve
Novērotāji, eksperti, sanāksmes organizatori	
Vārds, Uzvārds	Institūcija
Maranda Behmane	Centrālā statistikas pārvalde
Edīte Bišere	Jelgavas Amatu vidusskola
Ilze Dalbiņa	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija
Dace Helmane	Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūts
Maija Kāle	Ziemeļu Ministru padomes birojs
Ineta Lāce-Sējāne	Cēsu Pilsētas vidusskola
Baiba Moļņika	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija
Dārta Ošeniece	Latvijas Studentu apvienība
Aija Sīmane	Cēsu Pilsētas vidusskola
Inga Sokolova	Talsu novada Pieaugušo izglītības centrs
Anita Švarckopfa	Centrālā statistikas pārvalde

Darba kārtība:

1. Ievadvārdi

- UNESCO LNK Ģenerālsēkretāres Baibas Moļņikas uzruna
- Valsts izglītības satura centra vadītāja Guntara Catlaka uzruna
- UNESCO Ģenerāldirektors Irinas Bokovas videouzruna

2. Globālā izglītības monitoringa ziņojuma “Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem” atklāšana

- UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Izglītības sektora vadītāja Ilze Dalbiņa

3. Priekšnosacījumi atbildīgai un konkurētspējīgai uzņēmējdarbībai

- Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūta vadītāja Dace Helmane

4. Izglītība ilgtspējīgai attīstībai: Latvijas un Ziemeļvalstu piemēri

- Ziemeļu Ministru padomes biroja Latvijā padomniece Maija Kāle

5. Diskusija

6. Kopsavilkums un noslēgums

1.

Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksmi ievada UNESCO LNK Ģenerālsēkretāre **Baiba Moļņika**, uzsverot konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” nozīmi ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu aktualizēšanā Latvijā, īpaši 4. mērķa – nodrošināt iekļaujošu, kvalitatīvu un taisnīgu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem – īstenošanā. Baiba Moļņika akcentē, ka pirms gada – 2015. gada septembrī ANO dalībvalstis vienojās par jaunu Ilgtspējīgas attīstības dienaskārtību, izvirzot 17 mērķus, 169 apakšmērķus, lai tos sasniegtu 2030. gadā. Dalībvalstis izstrādāja uzraudzības un monitorēšanas procesu, lai izvērtētu progresu globāli – mērķi pēc mērķa, un šobrīd notiek aktīvs darbs, lai noteiktu atbilstošus izglītības indikatorus. Lai diskutētu par šiem jautājumiem, kā arī izglītības nozīmi visu Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā, šodien konsultatīvajā padomē piedalās pārstāvji gan no Valsts izglītības satura centra, gan Centrālās statistikas pārvaldes un citām valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī nevalstisko organizāciju pārstāvji (sanāksmes programma – 1. pielikumā). Turpinot ievadvārdus, Valsts izglītības satura centra vadītājs **Guntars Catlaks** uzsver, ka šis ir nozīmīgs brīdis, jo Latvijā atklāsim pirmo globālo izglītības monitoringa ziņojumu 15-gadu ciklā, kas vērtēs progresu izglītības mērķa sasniegšanā visā pasaulē. Guntars Catlaks atzīmē, ka ir būtiski paraudzīties uz Latvijas izglītības sasniegumiem un attīstību starptautiskā kontekstā un apzināties, ka mēs esam daļa no pasaules un

ka izaicinājumi, kas skar citas valstis, ietekmē arī mūs. Savukārt, raugoties uz tēmu VISC projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” kontekstā, būtiski, lai izglītība sniedz ikvienam ne tikai zināšanas, bet arī spēju, gribu un attieksmi ilgtspējīgai un atbildīgai dzīvei.

Sanāksmes atklāšanu noslēdz UNESCO Ģenerāldirektore **Irinās Bokovas** videouzruna, kurā uzsvērts, ka globālās izglītības mērķis liek uzsvaru uz mūžizglītību visiem. Sasniegt šo mērķi ir svarīgi cilvēku labsajūtai un labklājībai, vides problēmu risināšanai, ilgtspējīgāku un iekļaujošāku sabiedrību veidošanai. Ņemot vērā, ka 263 miljonu bērnu un jauniešu neapmeklē skolu un vēl vairāk cilvēku – vienkārši nemācās, mums izglītība jāpadara par globālu kustību, kas mobilizē katru valdību un sabiedrību. Izglītībai ir jāklūst par svarīgāko darba kārtības jautājumu politikā un attīstībā. Globālais izglītības monitoringa ziņojums parāda, kāpēc tas ir tā. Tagad vairāk nekā jebkad agrāk izglītībai ir jāizaudzina un jāpaver iespējas iesaistīties uzņēmīgiem un prasmīgiem cilvēkiem, kuri var noteikt ceļu drošākai, zaļākai un taisnīgākai planētai visiem.

2.

Sanāksmes turpinājumā UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Izglītības sektora vadītāja **Ilze Dalbiņa** iepazīstina klātesošos ar globālā izglītības monitoringa ziņojuma “Izglītība cilvēkiem un planētai: ilgtspējīga nākotne visiem” rezultātiem. Ilze Dalbiņa informē, ka 2015. gada maijā Pasaules Izglītības forumā Korejā tika dots mandāts Globālajam Izglītības monitoringa ziņojumam uzraudzīt izglītības sasniegumus jaunajā ANO Ilgtspējīgas attīstības dienaskārtībā. Šobrīd izvirzīti 11 globālie indikatori, lai uzraudzītu progresu 10 mērķiem, kas veltīti izglītībai. Valstīm būs pienākums ziņot par visiem 11 globālajiem indikatoriem. Papildu tam starptautiskie izglītības eksperti ir piedāvājuši 32 tematiskos indikatorus, kas palīdzēs paplašināt redzējumu un novērtēt progresu nākamo 15 gadu garumā. Šis ziņojums analizē katru mērķi un tam izvirzīto indikatoru detalizēti. Daudzi no šiem indikatoriem nav tikuši iepriekš mērīti, īpaši tie, kas saistīti ar mācīšanās rezultātiem.

Prezentācijas turpinājumā tiek aplūkoti visi izglītībai veltītie mērķi un nozīmīgākie izaicinājumi. Saistībā ar pirmo mērķi – universāla pamatizglītība un vidējā izglītība līdz 2030. gadam – vēl aizvien 263 miljoni bērnu, pieaugušo un jauniešu ir ārpus izglītības sistēmas. Saistībā ar ceturto mērķi, kas analizē nepieciešamās prasmes darbam, ziņojums atklāj, ka izcilas lasītprasmes dubulto iespējamību iegūt cienīgu darbu. Saistībā ar piekto mērķi, kas aicina novērst nevienlīdzību, ziņojums atklāj, ka uz katriem 100 bagātiem jauniešiem tikai 36 nabadzīgie jaunieši pabeidz 6 klašu izglītību, tātad izglītības pieejamība cieši saistīta ar citiem sociālekonomiskiem faktoriem. Septītais izglītības mērķis veltīts ilgtspējīgai attīstībai, un tā analīze parāda, ka izglītības ilgtspējīgai attīstībai integrēšana mācību saturā ir liels izaicinājums. Piemēram, 73% no 78 valstīm, kuru dati bija pieejami pētniekiem, ir iekļāvuši terminu “ilgtspējīga attīstība” mācību saturā, taču tikai 36% iekļauj “klimata pārmaiņas”. Termins “globālais pilsoniskums”, “globālā identitāte” iekļauta 42% valstu mācību

programmās. Ziņojumā aplūkots interesants rādītājs – jauniešu zināšanas par ANO Cilvēktiesību deklarāciju un tās mērķiem. Aptaujas dati liecina, ka Latvijā apmēram 60% 8. klases skolēnu varēja nosaukt deklarācijas vērtības, mērķus. Salīdzinoši Dienvidkorejā tos zināja 90%, Somijā – vairāk nekā 80%. Pasaulē esam tālu no mērķa sasniegšanas, kas paredz nodrošināt atbilstošas izglītības iestādes un mācību vidi visiem: piemēram, statistikas dati no visas pasaules liecina, ka 3 no 10 pamatzglītības iestādēs trūkst pieeja tīram ūdenim.

Ziņojuma pirmās daļas noslēgumā akcentēti seši soļi, kas jāveic katrai valstij, lai stiprinātu nacionālo izglītības monitoringu nākamajos 3-5 gados (prezentācija – 2. pielikumā). Tiek uzsvērts, ka valstis bieži nav informētas par nevienlīdzības līmeni izglītībā. Ne tikai izglītības vadības informācijas sistēmas izglītības ministrijās, bet arī nacionālās statistikas institūcijas var sniegt nepieciešamo informāciju caur mājsaimniecību vai darba spēka aptaujām. Izglītības ministrijām ir vairāk jāiesaistās šādu aptauju veidošanā un jāizmanto tajās iegūtie rezultāti. Valstīm ir jāapsver iespēja analizēt izglītības tēriņus ne tikai ņemot vērā valsts budžeta līdzekļus un donorvalstu līdzekļus, bet arī mājsaimniecību ieguldījumu. Tas sniegtu ieskatu kopējā situācijā – vai izmaksas, kas paredzētas izglītībai, ir sadalītas taisnīgi. Ziņojumā uzsvērts, ka mācīšanās skolā pati par sevi nevar garantēt visus nepieciešamos rezultātus, ko vēlamies sasniegt izglītībā līdz 2030. gadam. Mums ir jāvērs uzmanība uz mūžizglītību un pieaugušo izglītības nodrošināšanu un uzraudzīšanu.

Ilze Dalbiņa norāda, ka ziņojuma otrā daļa veltīta izglītības ietekmes novērtēšanai citu ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi atbilstoši sargrupēti 6 kategorijās un veltīti planētai, labklājībai, cilvēkiem, mieram, vietai, partnerībām (*planet, prosperity, people, peace, place, partnerships*). Ziņojumā uzsvērts, ka ir jāveicina sadarbība un sinerģija starp visiem attīstības sektoriem un partneriem. Sistēmisku problēmu risināšanai ir nepieciešama visu iesaistīto pušu piedalīšanās (gan ministriju, gan izglītības ekspertu, gan pilsoniskās sabiedrības) vietējā un starptautiskajā līmenī. Valdībām jāraugās uz formālo, neformālo un pieaugušo izglītību kā atslēgu starpsektoru problēmu risināšanai. Ir vēlreiz jāizvērtē izglītības mērķis: kādai ir jābūt izglītībai, lai sasniegtu ambiciozos 2030 mērķus, un akcentēts, ka izglītības sistēmām ir jāatbild gan uz vidējā termiņa gan uz ilgtermiņa izaicinājumiem.

3.

Turpinot ziņojuma tēmu par izglītību, kas orientēta ilgtspējīgas sabiedrības veidošanu un zaļo prasmju attīstīšanu, vārds tiek dots **Dacei Helmanei**, Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūta vadītājai, kura raksturo ilgtspējīgu uzņēmējdarbību un sniedz ieskatu prasmēs, kas nepieciešamas un kuras sagaida sociāli atbildīgi uzņēmēji (prezentācija – 3. pielikumā).

Uzstāšanās ievadā Dace Helmane iepazīstina konsultatīvās padomes locekļus ar aptaujas datiem, kurā skaidrots uzņēmēju un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju viedoklis par uzņēmējdarbības ietekmi uz valsts un vides ilgtspējīgu attīstību. Lielākā daļa aptaujāto uzskata, ka ir būtiski, ka uzņēmums nodrošina labu darba vidi, tam ir ilgtermiņa stratēģija, peļņa un tas godīgi maksā nodokļus, taču salīdzinoši neliels skaits aptaujāto uzskata, ka ir svarīgas uzņēmuma rūpes par apkārtējo vidi. Šim apgalvojumam Latvijā piekrīt tikai 8% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju un 6% uzņēmumu vadītāju, salīdzinoši Somijā 75% uzņēmumu vadītāju uzskata, ka tā ir galvenā uzņēmuma ietekme uz valsts ilgtspējīgu attīstību. Atbildīgu uzņēmumu raksturo atbildīga attieksme pret darba vidi un pret darbiniekiem, jo uzņēmuma darbības kvalitāte ir tieši atkarīga no uzņēmumā strādājošajiem. Savukārt nākamais solis ir atbildīga attieksme pret vietējo kopienu – investēšana nākotnes darbiniekos, kopienas un valsts attīstībā.

Dace Helmane norāda, ka situācija ar darbaspēku Latvijā ir līdzīga ziņojumā sniegtajai informācijai: ja pasaulē tuvākajās desmitgadēs trūks apmēram 40 miljoni speciālistu, tad Latvijā jau šobrīd 37% gadījumos darba devēji norāda, ka kvalificētu darbinieku trūkums liels izaicinājums uzņēmumam. Iespējams, ka tieši izglītotajai daļai, īpaši jauniešiem kļūst arvien svarīgāk, cik atbildīgā uzņēmumos viņi strādā, kāda ir uzņēmuma reputācija, atbildība pret vidi.

Pētījumā atspoguļojas interesanta tendence. Lai gan vairākums aptaujas dalībnieku norāda, ka ir būtiski, lai uzņēmums darbojas ētiski, tikai 39% cilvēku ir gatavi atteikties iegādāties preces no uzņēmuma, kuru rīcību neatbalsta. Tas ir uz pusi mazāk nekā vidēji Eiropā. Galvenie faktori, kam Latvijas iedzīvotāji pievērš uzmanību, ir cena (izņemot finanšu nozari, kur pirmajā vietā ir reputācija). Ja runājam par priekšnoteikumiem atbildīgam biznesam, svarīga loma ir pilsoniskajai sabiedrībai, nevalstiskā sektora spēkam un patērētāju pieprasījumam. Latvijas lielākie uzņēmumi nereti nav motivēti būt atklāti, nesniedz pietiekamu informāciju par savu darbību. Analizējot šo situāciju, jāpiemin Ilgtspējas indekss, kas izveidots 2010. gadā, lai pētītu, ko uzņēmumi dara, lai sasniegtu ilgtspējīgas attīstības mērķus.

Rezultātā tapuši divi instrumenti – atbildīga biznesa novērtējums un ilgtspējas indekss, kurā piedalās drosmīgākie uzņēmumi, kas gatavi mācīties: ja pirmajā dalības gadā uzņēmēji atzina, ka piedalās, jo vēlas atzinību, tad nākamajā gadā – lai mācītos un saprastu, kas ir būtiskie principi. Papildu tam pirms trīs gadiem sākām darbu pie tā, lai valsts izstrādātu atbildīga biznesa rīcības plānu. Šajā procesā iesaistījās gan valsts, gan privātā sektora pārstāvji, lai noskaidrotu, kam šādā plānā būtu jābūt ietvertam. Lai gan plāns netika izstrādāts, izvirzītas tika trīs prioritātes: valsts kā piemērs privātajam sektoram (piemēram, publiskie iepirkumi); atklātība; izglītība visos līmeņos.

Uzstāšanās noslēgumā Dace Helmane atzīmē, ka, ja pirms septiņiem gadiem lielākie izaicinājumi bija saistīti ar dabas un finanšu resursiem, tad šobrīd aktuāls ir cilvēku resursu trūkums, un mums ir jāstrādā kopā, lai to risinātu.

Baiba Moļņika, atsaucoties uz iepriekšējo prezentāciju, izceļ divus aspektus – mūžmācīšanos un atziņu, ka šīsdienas skolēns ir rītdienas uzņēmējs, un aicina padomes locekļus šiem aspektiem pievērsties diskusijas daļā.

4.

Sanāksmes turpinājumā vārds tiek dots Ziemeļu Ministru padomes biroja Latvijā padomniecei **Maijai Kālei**. Eksperte atzīmē, ka strādā ar bioekonomikas un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, bet aizvien biežāk tiek diskutēts par izglītību, kas ir neatņemama ilgtspējīgas attīstības un zaļās izaugsmes joma. Izglītība, ilgtspējīga attīstība, labklājība, iekļaujoša sabiedrība – šie jautājumi jāskata kopā. Izglītība ilgtspējīgai attīstībai ietver dažādas nozares, akcentē kritisko domāšanu, bet darbībā var tikt ieviesta caur uzņēmējdarbību: ne tikai dibinot uzņēmumus, bet ikvienam esot aktīvam un uzņēmīgam. Atsaucoties uz neseno konferenci Dānijā par uzņēmējdarbību un izglītību, kā arī uz konferenci Rīgas Ekonomikas augstskolā, nozīmīgs ir secinājums, ka ir būtiski, kas pasniedz ilgtspējīgas attīstības kursus, jo šīs tēmas ir ļoti sarežģītas un ekspertiem nepieciešams sadarboties, lai nodrošinātu šo sarežģīto, bet katram pielāgoto saturu. Piemēram, viena no Kopenhāgenas Biznesa skolas rektora idejām: kopmītnēs jaunieši no dažādām studiju nozarēm dzīvo kopā, kas radītu labvēlīgu vidi idejām, sadarbībai nākotnē.

Maija Kāle uzsver, ka, lai gan statistikas rādītāji Ziemeļvalstīs ir salīdzinoši labi, arī tur sastopas ar līdzīgiem izaicinājumiem: kā veidot sadarbību starp skolām, pašvaldībām, kā nodrošināt finansējumu pārresoru sadarbībai. Veiksmīga sadarbība Latvijas institūcijām, nevalstiskajām organizācijām ir izveidojusies ar SWEDESD – Zviedrijas starptautisko centru ilgtspējīgai attīstībai. No Latvijas institūcijām Maija Kāle min Valsts izglītības satura centru, GLEN, LAPAS (Latvijas platforma attīstības sadarbībai), Daugavpils Universitāti un Izglītības un zinātnes ministriju, kas jau vairākus gadus ir strādājušas, lai veicinātu izglītību ilgtspējīgai attīstībai. Tas, ko mēs varam mācīties no Ziemeļvalstīm, ir iet vienu solo tālāk un sasaistīt uzņēmējdarbības prasmes un spējas ar izglītību ilgtspējīgai attīstībai.

5.

Pēc ziņojumu noklausīšanās tiek uzsākta diskusija, Baiba Moļņika aicina klātesošos paust savu viedokli un redzējumu par ziņojumos izskanējušajām atziņām.

Diskusiju uzsāk Saeimas Izglītības un kultūras komisijas priekšsēdētāja **Ilze Viņķele**, uzsverot, ka atslēgas vārds ir sadarbība, kas ir gan metode, gan prasme. Lai visos izglītības līmeņos varētu iedzīvināt šos principus, ir jāprot sadarboties. Konsultatīvā padome ir forums, kurā piedalās izglītības ilgtspējīgai attīstībai politikas veidotāji un praktiķi, un ir svarīgi, lai šo forumu izmantojam praktisku problēmu identifikācijai un kopīgai risinājumu meklēšanai. Baiba Moļņika papildina iepriekš teikto, atsaucoties uz 2016. gadā izdoto grāmatu "Klimats un ilgtspējīga attīstība", kuras autori ir Māris Kļaviņš un Jānis Zaļoksnis un kurā arī akcentēta sadarbības un līdzdalības nozīme.

Diskusijas turpinājumā Latvijas izglītības vadītāju asociācijas pārstāve, Rīgas Centra daiļamatniecības pamatskolas direktore **Aija Neilande** dalās pieredzē savā skolā, kurā jau šobrīd puse jauniešu pēc 9. klases beigšanas iestājas mākslas vai profesionālā vidusskolā. Aija Neilande piekrīt, ka izglītībai jābūt saistītai ar ražošanu un skolēni ir jāatbalsta profesijas izvēlē. Lai šīs labās idejas tiktu īstenotas dzīvē, svarīgs vārds ir "kopiena": neaizmirstot, kas mēs esam, mūsu mentalitāti, mākslu, mūziku un visu, kas mūs – latviešus padara interesantus pasaulei. Tam ir jābūt mūsu ekonomikas virzienam un pamatam. Vēl ļoti svarīga ir skolu sadarbība ar pašvaldību un valsti. Latvijas izglītības vadītāju asociācija apvieno direktorus no visas Latvijas, un problēmas, ar kurām viņi saskaras, ir dažādas. Piemēram, pilsētas bērni nereti ir atrauti no dabas, tāpēc svarīgi, lai viņi iesaistās mežu stādīšanā vai karjeras nedēļā apmeklēj uzņēmumus u.c.

Atsaucoties uz iepriekš teikto, Baiba Moļņika akcentē vairākus nozīmīgus jautājumus: izglītība, kas ir tuvāk ražošanai; uzņēmēju potenciālie ieguvumi no sadarbības ar skolām un jauniešu ideju uzklauššana; "sakņu sistēma" vai vērtības, par kurām vajadzētu domāt mūžizglītības kontekstā. Vārds tiek dots **Elitai Barisai**, Latvijas Nacionālā kultūras centra izglītības sistēmas ekspertei. Elita Barisa uzsver sadarbības un kopīga mērķa nozīmi un aicina veicināt sadarbību starp dažādām institūcijām, nedomājot par resoru barjerām, konkurenci starp skolām, ministrijām u.c.

Dace Helmane uzsver, ka ir jāstiprina izglītība vides jomā arī uzņēmēju vidū, jo dažkārt nākas dzirdēt komentārus, piemēram, no ceļu būves uzņēmuma, kas uzskata, ka tam nav saistības ar vidi, vai no banku pārstāvjiem, kas domā, ka galvenā ietekme uz vidi saistāma ar viņu lidojumiem, nevis ar pieņemtajiem lēmumiem. Uzņēmumi, kas piedalās ilgtspējas indeksā, jau šobrīd dara daudz izglītības jomā, gan piešķirot stipendijas, gan sadarbojoties ar augstskolām. Aspekts, kas būtu jāstiprina: dažādu sociāli atstumto grupu, cilvēku ar īpašām vajadzībām uzrunāšana. Piemēram, Lielbritānijā ir uzņēmumi, kas apmāca cilvēkus ieslodzījuma vietās. Mums jāpārvar iekšējās barjeras un nezināšana.

Atgriežoties pie sadarbības tēmas, Baiba Moļņika atzīst, ka izglītība ir stāsts par zināšanām, prasmēm un attieksmēm, un, runājot par sadarbību, tieši attieksmes izvirzās priekšplānā. Attieksmes ir arī viens no centrālajiem globālās izglītības jautājumiem, tādēļ vārds tiek dots **Ivetai Vērsei**, Izglītības attīstības centra direktorei. Iveta Vērse pievienojas iepriekš teiktajam par sadarbības nozīmi un uzsver, ka cilvēkiem Latvijā ir jāapgūst prasme sadarboties. Svarīgs ir darbs ar kopienu, tādēļ Izglītības attīstības centra globālās izglītības projektā aicinājām izveidot komandas, kurās būtu gan skolotāji un skolas administrācijas pārstāvji, gan pašvaldības darbinieki, jaunieši, mediju un biznesa vides pārstāvji. Būtiski sākt ar kopienu, saprast, kā mana rīcība ietekmē vidi man apkārt, reģionu, Latviju un pasauli. Arī izvērtējot līdzšinējos projektus, dalībnieki norāda, ka priecājas, ka projekts ir palīdzējis vienam otru atrast un sadarboties. Šis ziņojums ir labs solis, un arī Izglītības attīstības centrs ir īstenojis divus lielus projektus Latvijā un iesniedzis Eiropas Komisijas konkursam nākamo izglītības projektu par Ilgtspējīgas attīstības mērķiem. Ir jārada Latvijai piemērots modelis.

Valdis Kudiņš, Latvijas lauku foruma pārstāvis, raksturojot ziņojumu, pauž atziņu, ka tas sniedzis iespēju paskatīties uz planētu no kosmosa un atgriezties uz Zemes – pie kopienām, meklējot praktiskos samezgljumus. Viens no tiem, kurus esam šodien identificējuši, ir sadarbība, un šeit atslēgas vārds ir kopiena. Taču jānodrošina ne tikai iespēja sadarboties, bet arī darboties un darīt to, ko cilvēks vēlas. Vēl kā samezgljums minamas bailes – bailes paskatīties ārpus normatīvajiem rāmjiem gan skolotājiem, gan veselības darbiniekiem u.c. Jāmācās, kā varam būt drosmīgi savā kopienā, un iepriekš minētie projekti ir palīdzējuši šīs bailes pārvarēt. Vēl ārkārtīgi svarīga ir sadarbības motivācija. Nereti jauniešiem formālajā izglītības sistēmā nav interesanti mācīties, trūkst motivācijas un skaidrības, kur pielietot šīs zināšanas. Arī sadarbībai nereti trūkst motivācijas, jo nezinām, kur tā mūs aizvedīs. Valdis Kudiņš uzsver, ka Latvijai ir daudz veiksmes stāstu, ar kuriem lepoties, daudz projektu – īpaši Eiropas mērogā. Starptautiskā pieredze un mobilitāte ir svarīga, un ir jābūt programmām, kas ļauj jauniešiem doties pieredzes apmaiņā arī uz Āfrikas valstīm. Tas veicinās rūpes un izpratni par savu rīcību un tās sekām.

Georgs Turlajs, Latvijas Izglītības tehnoloģiju asociācijas valdes priekšsēdētājs, akcentē, ka attieksme – tas ir izglītības jautājums un bērni, kas šobrīd mācās pirmajās klasēs, beigs skolu laikā, kad būs jāsasniedz “Izglītība 2030” mērķi. Būtiski tuvākajā laikā ir domāt par to, kā kvalitatīvi atbalstīt skolotājus, lai viņi šīs idejas sajustu kā savas un ieliktu bērniem. Savukārt uzņēmējiem nevajadzētu aizmirst, ka mēs – cilvēki esam vides sastāvdaļa, un ir jāskata kopumā, kā mēs attiecamies pret vidi, līdzcilvēkiem. Georgs Turlajs uzsver, ka izglītības tehnoloģijas jau šobrīd ir gana gatavas, lai varētu katru bērnu vērtēt, monitorēt un mērķtiecīgi darbotos, lai katru bērnu varētu virzīt pretim viņa mērķim.

Turpinot tēmu par to, kā izvērtēt izglītību ilgtspējīgai attīstībai un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķus, vārds tiek dots Centrālās statistikas pārvaldes pārstāvei **Marandai Behmanei**. Eksperte atzīst, ka Centrālās statistikas pārvaldes rīcībā ir ārkārtīgi daudz informācijas. Radies priekšstats, ka dažādas starptautiskās organizācijas, tostarp ANO UNICEF u.c., ir ieinteresētākas informācijas saņemšanā nekā Latvijas institūcijas. Kā negatīvu aspektu Maranda Behmane min vienotas informācijas sistēmas trūkumu, kurā būtu informācija par visiem, kas mācās. Piemēram, augstskolas šobrīd nav vienotā sistēmā, bet, ja būtu, tas sniegtu iespēju izvērtēt katras skolas darbu un noteikt, kur strādā un kādās profesijās tās absolventi. Šādas sistēmas kaimiņvalstīs jau strādā. Centrālā statistikas pārvalde katru gadu izdod Statistikas datu krājumu un būtu gatava šos indikatorus tajā iekļaut, taču nepieciešama sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju, lai noteiktu, kuri indikatori ir jāiekļauj. Noslēgumā eksperte aicina izmantot šo informāciju. Konsultatīvā padome vienojas, ka tiks organizēta daudzpusēja diskusija par izglītības indikatoriem.

Ilze Viņķele min piemēru saistībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru, kuras rīcībā ir informācija par izglītības iestādēm, kuras tās klienti ir absolvējuši, taču šī informācija netiek publiskota, jo tā var tikt pārprasta. Arī šis ir sadarbības jautājums.

6.

Sanāksmi noslēdz **Guntars Catlaks**, akcentējot, ka šis ziņojums nav tikai par indikatoriem – cik daudz bērniem un kādā vecumā ir jābūt skolās, darbā. Tas ir izcils kopsavilkums par mūsu kopīgajām vērtībām: sadarbību, kopienas izjūtu, sakņu saglabāšanu, un ilgtspējīgu attīstību. Šis ziņojums dod mums attīstības vektoru un atskaites sistēmu – punktu, lai raudzītos, kur mēs esam un kur mēs ejam. Protams, katrā valstī, katrā reģionā indikatori un situācijas ir atšķirīgas. Taču tas nenozīmē, ka mēs nevaram sevi redzēt kā kopienas pasaules mērogā un pasaules līmenī. Noslēgumā klātesošos videouzrunā sveic Aina Nagobads-Ābola, bijusī Latvijas vēstniece Francijā, jo šodien aprit 25. gadadiena, kopš Latvija pievienojās UNESCO.

Protokola pielikumi: <https://failiem.lv/u/gvv2xt3p>

Sanāksmi slēdz plkst. 14:15

Sanāksmes vadītājs:

Guntars Catlaks

Sanāksmes vadītāja:

Baiba Moļņika

Protokolēja:

Ilze Dalbiņa

